

COLUMN BISSCHOP RON VAN DEN HOUT **Kerken, landbouw en Laudato sí**

Onlangs heb ik een werkbezoek gebracht aan een melkveehouderij in Friesland. Het was een bedrijf met ongeveer 75 stuks vee. Er zijn grótere bedrijven tegenwoordig, maar dit bedrijf is nog een echt familiebedrijf. Leven en werken zijn op elkaar betrokken en het gezin en het bedrijf zijn niet los van elkaar te zien. Ik was er op

uitnodiging van de Werkgroep Kerken en Landbouw Fryslân. We hebben het bedrijf gezien en over actuele kwesties gesproken. Die zijn er genoeg.

Bedrijfseconomisch staat de landbouwsector behoorlijk onder druk. De prijzen die men voor de melk krijgt zijn nauwelijks gestegen, dus de winst moet gehaald worden uit een grotere productie en een besparing van de kosten. Hiervoor zijn investeringen nodig. Verder komen er vanuit de overheid voortdurend maatregelen die te maken hebben met het milieu en die de kosten weer doen stijgen, terwijl er geen opbrengsten tegenover staan.

De landbouwsector heeft in de media en de politiek geen goed imago. Ze wordt tegenwoordig eerder gezien als vijand van de natuur dan als beheerder van de natuur. Er is een kloof gegroeid tussen het steeds kleiner wordend aantal boeren en de burgers die steeds minder van het boeren- en tuindersbedrijf weten. De sector organiseert open dagen die veel belangstelling krijgen en die de burger de mogelijkheid geven kennis te maken met de bedrijven en de boeren en tuinders als mensen die hun kost verdienen met het produceren van ons voedsel.

Ik denk dat in de agrarische sector het besef toeneemt dat er zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd zal moeten worden. Zoveel mogelijk recycling en hergebruik. Een grotere productie alleen is niet zaligmakend, men zal ook moeten letten op kwaliteit en op het behoud van de natuur.

Van de andere kant is er ook de burger die – onbewust misschien – eisen stelt aan de voedselproducten in de winkel die voor het milieu niet goed uitpakken. Er wordt nogal wat verspild en er verdwijnt nogal wat verpakkingsmateriaal in de vuilnisemmer.

Over deze problematiek schrijft paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato sí*. De paus heeft een praktische insteek en komt dicht bij de concrete wereld van de mensen. Daarmee daagt hij ons uit. Hij plaatst de milieuproblematiek ook in een groter verband. Het gaat hem niet alleen om het milieu, maar ook om de levenswijze en de moraal van de mensen en om de armoedeproblematiek. Deze aspecten hangen met elkaar samen. De Kerk kan aandacht vragen voor deze grote samenhang en voor het geluk van de mensen nu en straks, hier en wereldwijd. De agrarische sector, de industrie, de politiek én de burger zullen samen de problemen aan moeten pakken en moeten bespreken. Het eerlijkste is om bij jezelf te beginnen en niet meteen te wijzen naar de ander die het moet oplossen. Zo zat ik laatst in de auto en hoorde het nieuws dat de luchtvaart het meest vervuילend is van alle vervoersmiddelen. Ik dacht: 'gelukkig zit ik in de auto!' Dit is ook een voorbeeld van hoe wij in ons leven het gemakkelijkste naar anderen kijken in plaats van naar onszelf. De encycliek *Laudato sí* stelt ons voor een grote uitdaging. De Kerk is niet de instantie om precies aan te geven wie wat moet doen, daarvoor is vakkennis nodig en die is er bij de bedrijfstak en bij de wetenschappers. Maar de Kerk kan wel aangeven dat de problemen niet los gezien kunnen worden van de mens als schepsel én hoogtepunt van de schepping.

+ Ron van den Hout
bisschop van Groningen - Leeuwarden

RK parochie Sint Antonius van Padua

UITNODIGING - 150 Jaar Sint Vituskerk en Kerkhof in Blauwhuis

De Sint Vituskerk van Blauwhuis in Friesland bestaat 150 jaar. Zondag 23 september start het jubileumprogramma met een feestelijke jubileumviering '*150 jaar Sint Vituskerk en Kerkhof Blauwhuis 1868-2018*'. De monumentale kerk van het dorp met pastorie en kerkhof zijn gebouwd door de bekende RK architect P.J.H. Cuypers. Oud-parochianen van de Sint Vitusparochie Blauwhuis zijn van harte uitgenodigd voor de jubileumviering op **zondag 23 september, 's morgens om 10 uur**. Voorgangers zijn pastoor Peter van der Weide en pastoraal werker Lucas Foekema. De mis wordt opgeluisterd met koren, orgel en fanfaremuziek. Na de mis volgt een processie naar het kerkhof en aansluitend een feestelijke receptie in café De Freonskip in Blauwhuis.

De Sint Vituskerk is samen met de pastorie, het kerkhof en het baarhuis tegelijkertijd gerealiseerd. Het 150-jarig bestaan wordt een jaar lang gevierd: van september 2018 tot september 2019. Aan het jubileumprogramma werken vele lokale organisaties mee, zoals Carnaval, Merke (Kermis), Fanfare en Tuinfeest. Het volledig programma komt op de website van de parochie, www.sintantoniuserk.nl/Blauwhuis. Blauwhuis maakt tegenwoordig deel uit van de Sint Antoniusparochie, die ook de plaatsen Heeg, Reahûs en Sneek omvat.

Contact: Sicco Rypma (secretaris), Jubileumcommissie en Locatieraad Sint Vitus Blauwhuis. E-mail: parochiebestuurblauwhuis@live.nl Telefoon: 0515 - 579476

Eens in de twee jaar wordt er een 'Impulsdag' georganiseerd voor de voorgangers van Woord- Communievieringen. Op de dag worden handreikingen gegeven voor de vieringen. Dit jaar is de Immanuelparochie aan de beurt om de Impulsdag te organiseren. De voorgangers in avondwaken en de lectoren betrekken we er deze keer ook bij. Alle voorgangers en lectoren zijn van harte welkom om elkaar te ontmoeten en feedback te geven op ieders manier van vieren. Datum: **13 oktober 2018, aanvang 10.15 uur. Locatie: O.L.V. Koningin van de Vrede, Zusterweg 19, 7765 AX Weiteveen**

Programma:

- Inleiding door bisschop mgr. Ron van den Hout: 'Psalmen in de Bijbel en in de liturgie'.
- 1^e workshop: Tjitze T. Tjepkema, pastoor in de Immanuelparochie – Liturgie en volksdevotie.
- 2^e workshop: Frans J.M. Wielens, diaken in de Immanuelparochie – Plek en plaats van de diaken in de liturgie.
- 3^e workshop: Joost Jansen, Norbertijn van de Abdij van Berne, prior van de abdij, pastoor van de parochie Heilige Augustinus en redacteur van Katholiek.nl.

Afsluiting om 15.30 uur met een vesperviering.

Kosten deelname: € 12,50. Opgave graag vòòr 15 september 2018.

Contact organisatie:

Marjan Tholen - Weiteveen olv.parochie@hetnet.nl

Hennie Huser - Nw.-Schoonebeek henniehuser@hetnet.nl

Els Hindriks - Schoonebeek hindriksels@gmail.com

Miny Soppe - Steenwijksmoer minysoppe@home.nl

Basiscursus Kerkelijk jaar en liturgie

In september 2018 start de Diocesane Werkgroep voor Liturgie haar cursus voor parochianen. De cursus belicht het kerkelijk jaar. Veel voorkennis is niet vereist omdat we, stap voor stap, in 7 bijeenkomsten de feesten en liturgische tijden volgen. Cursuslocatie is het Parochiehuys van Wolvega. Als basis gebruiken we het boek '*Ons brood gedoopt in licht*' van Andries Govaart: een inleiding in geloof, kerk en liturgie.

Voor wie is de cursus bestemd? Je bent als vrijwilliger werkzaam op het gebied van de liturgie, maar... hoe zat het ook al weer? Je wilt meer achtergronden weten, je bent ooit gedoopt en hebt de behoefte je opnieuw te oriënteren op het geloof, je bereidt je als ouders voor op het doopsel van je kind of je begeleidt doopouders. Aan de hand van het liturgisch jaar geeft Andries Govaart inzicht in de belangrijke thema's van het christelijk geloof. Denk aan de sacramenten, kernteksten over geloof en de heiligen, wezenlijke vragen in het leven. Informatie, gedichten, oefeningen en afbeeldingen wisselen elkaar af.

Cursusdocenten zijn Pastoor Victor Maagd, Ann Dikhoff-Pollmann, pastor José Lange en pastor Arjen Jellema van de Diocesane Werkgroep Liturgie. Cursusdata zijn: 12 september, 17 oktober, 14 november, 12 december, 20 februari 2019, 10 april en 22 mei. Telkens van 20.00 uur tot 22.00 uur. Meer informatie of een uitgebreide folder: zie website bisdom of via Werkgroepvoorzitter pastoor Victor Maagd, pastoormaagd@gmail.com. Opgave bij l.winter@bisdomgl.nl

Kostersdagen 2018

Het werk van de koster in elke parochie vraagt veel kennis over de liturgie en het kerkgebouw. Een verantwoordelijke functie, waar velen veel voldoening aan beleven! De Diocesane Werkgroep Liturgie organiseert in oktober 2018 voor beide vicariaten in het bisdom opnieuw de Kostersdagen. Ontmoeting en verdieping staan daarin centraal. Voor de ochtend is onze bisschop, mgr. dr. C.F.M. van den Hout, bereid gevonden een lezing te verzorgen. Na de lunch zijn er drie workshops waarin het thema van de dag wordt uitgewerkt. De eerste Kostersdag is zaterdag 6 oktober in de parochiezaal van de H. Martinusparochie te Groningen. De tweede is op zaterdag 20 oktober in het Titus Brandsmahuis te Leeuwarden. Beide dagen beginnen om 's morgens om 10.00 uur en eindigen 15.30 uur. Meer

informatie en een uitgebreide folder: zie website van het bisdom of via de Werkgroepvoorzitter pastoor Victor Maagd, pastoormaagd@gmail.com. Opgave kan bij l.winter@bisdomgl.nl .

PELGRIMAGE NAAR DE EEUWIGE STAD...

Pelgrimeren is ontmoeten, samen vieren, samen delen en je geloof verdiepen. Gaat u mee op zoek naar de roots van ons katholiek geloof? Sinds de middeleeuwen gaan duizenden Christenen ieder jaar op pelgrimage met Rome voor velen als eindbestemming. Rome is de belangrijkste stad van Italië en de zetel van de paus. We gaan op zoek naar de verhalen achter mozaïeken, mythes en martelaren. En bezoeken de mooiste basilieken en kathedralen te zien. Ga mee om elkaar betekenisvol te ontmoeten en de roots van ons katholiek geloof te ontdekken. We gaan op bezoek bij de paus!

In de herfstvakantie van 20 t/m 27 oktober a.s. organiseren we vanuit de Heilige Jacobusparochie een pelgrimsreis naar Rome. Voor ALLE parochianen van het bisdom, jong en oud.

Eerder organiseerden we reizen naar Lourdes, Polen, Israël, enz. We hopen dat velen nu meegaan in het voetspoor van Petrus naar Rome. De reis is per Royal Class touringcar. Naast Rome doen we een aantal andere prachtige steden aan. De pastorale begeleiding is in handen van pastoor Marco Conijn.

Voor opgave en meer informatie: Wilfred Manning (reisleider), tel. 06-81056653.

Er zijn nog een paar plaatsen beschikbaar!

VOORAANKONDIGING CURSUS SUÏCIDEPREVENTIE:

In de herfst van 2018 biedt de Projectgroep Toerusting, Groningen-Drenthe, een cursus Suïcidepreventie aan. Terwijl in het buitenland al langer aan preventie op dit gebied wordt gedaan, staat dit in Nederland nog in de kinderschoenen. Jaarlijks sterven in ons land bijna tweeduizend mensen sterven ten gevolge van zelfdoding. Nog enkele cijfers: per jaar doen negentigduizend mensen een poging en nog veel meer mensen - ongeveer 400.000 - denken er wel eens aan. In eerste instantie denk je dat je misschien nooit met zelfdoding te maken hebt gehad. Wanneer je er langer over denkt, blijkt meestal dat ook jij er – op wat voor wijze dan ook – mee van doen hebt gehad. De cursus geeft een inleiding op de suïcideproblematiek. De volgende gespreksvragen komen oa. aan de orde. Hoe maak ik het onderwerp bespreekbaar? Wat zijn eigenlijk signalen en hoe herken ik die? Welke vervolgstappen kan ik nemen? De Kerk heeft een visie op suïcide en ook die komt aan de orde.

De cursus wordt op twee plaatsen aangeboden: in Sappemeer (woensdagavonden 3 en 17 oktober, plus een terugkomavond op 21 november) en in Hoogeveen (donderdagavonden 11 en 18 oktober plus een terugkomavond op 22 november). Tijd: van 18.00 uur tot 21.00 uur.

De cursus richt zich op leden van bezoekersgroepen, wijkcontactpersonen, evt. leerkrachten en mensen die bezig zijn in de jongerencatechese, en verder alle belangstellenden. Met nadruk zeggen wij dat deze cursus niet bedoeld is voor mensen die het verlies van een dierbare te verwerken hebben die overleden is t.g.v. zelfdoding. Cursusfolders worden vanaf half augustus verspreid in de parochies.

Contact voor informatie: Pastoor Tolboom (j.j.g.tolboom@home.nl), voorzitter van de Projectgroep. Of: Gerard Agterkamp, beleidsmedewerker van Solidair Groningen-Drenthe. De cursus is ontwikkeld door Solidair Groningen-Drenthe en Suïcidepreventie voor Kerken.